

Sygn. akt I UK 215/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło (sprawozdawca)

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania W.K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 15 października 2019 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 29 listopada 2017 r., sygn. akt III AUa (...),

1. oddala skargę kasacyjną;

**2. zasądza od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 lutego 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił przyznania W.K. prawa do emerytury, podnosząc, że na dzień 1 stycznia 1999 r. ubezpieczony legitymuje się co prawda wymaganym 25-letnim

okresem składkowym i nieskładkowym, jednakże nie udowodnił 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Na skutek odwołania ubezpieczonego, Sąd Okręgowy w C. wyrokiem z dnia 2 sierpnia 2017 r. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał W.K. prawo do emerytury, poczynając od 5 lutego 2017 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że W.K., urodzony [...] 1957 r., w dniu 14 lutego 2017 r. złożył wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury. Ubezpieczony posiadając 25-letni staż składkowy i nieskładkowy przed 1 stycznia 1999 r., nie wykazał jednak wykonywania w tym okresie przez 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Odwołujący się w okresie od 9 lutego 1979 r. do 31 lipca 1991 r. (12 lat, 5 miesięcy i 23 dni) zatrudniony był w Przedsiębiorstwie [...] „E.” w T. na stanowisku elektromontera. Zatrudnienie to kontynuował od 1 sierpnia 1991 r. do 28 lutego 1995 r. (3 lata i 7 miesięcy) w Przedsiębiorstwie [...] „E.” Sp. z o.o. w T., pracując również na stanowisku elektromontera. W tejże firmie „E.”, zarówno przed jej prywatyzacją, jak i po prywatyzacji, ubezpieczony w pełnym wymiarze czasu pracy pracował przy remontach i montażach napowietrznych linii przesyłowych średniego i niskiego napięcia. Do jego obowiązków należała praca w 5-6 osobowych brygadach, które to brygady zajmowały się demontażem starych i montażem nowych słupów oraz rozciąganiem nowych linii napowietrznych kablowych, a także wykonywały napowietrzne przyłącza z tychże słupów do obiektów sąsiadujących z linią. Praca świadczona była codziennie, przy wyłączonym napięciu, i powinna być wykonywana w takim tempie, by możliwe było w godzinach popołudniowych i nocnych przywracanie napięcia odbiorcom.

W ocenie Sądu Okręgowego, z zebranego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że w spornych okresach zatrudnienia od 9 lutego 1979 r. do 28 lutego 1995 r. odwołujący się stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał wyłącznie prace, o których mowa w dziale II wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, to jest prace przy remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych. Pracował bowiem przy remontach linii napowietrznych, napowietrznych linii przesyłowych. Pod pojęciem urządzenia

elektroenergetycznego należy zaś rozumieć wszystko to, co umożliwia wytwarzanie, przesyłanie i odbiór energii elektrycznej. Pod względem funkcji pełnionych w systemie, urządzenia elektroenergetyczne można podzielić na: wytwórcze, jak na przykład generatory; przetwórcze, tj. transformatory, prostowniki; przetworniki przesyłowe, jak linie napowietrzne, linie kablowe, szyny; rozdzielcze: wyłączniki, rozłączniki, odłączniki, bezpieczniki; odbiorcze, tj. silniki, urządzenia oświetleniowe, grzejne i inne odbiorcze oraz pomocnicze, zabezpieczające, sygnalizacyjne, pomiarowe i sterownicze. Napowietrzne linie przesyłowe są jednym z elementów urządzeń elektroenergetycznych i dlatego praca odwołującego się mieści się w pojęciu określonym w dziale II wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Przyjmując, że ubezpieczony legitymuje się ponad 15 letnim okresem pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych oraz spełnił wszystkie pozostałe przesłanki do nabycia prawa do tak zwanej wcześniejszej emerytury, Sąd pierwszej instancji zmienił zaskarżoną decyzją organu rentowego w ten sposób, że przyznał odwołującemu się prawo do emerytury od dnia 5 lutego 2017 r., tj. od dnia, w którym skończył on 60 lat, jednocześnie od miesiąca, w którym złożono wniosek o przyznanie świadczenia.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 29 listopada 2017 r. zmienił zaskarżone orzeczenie i oddalił odwołanie ubezpieczonego od decyzji organu rentowego oraz odstąpił od obciążania odwołującego się kosztami zastępstwa procesowego w sprawie.

Sąd drugiej instancji stwierdził, że niniejszy spór dotyczy uprawnień W.K. do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, wywodzonych z faktu wykonywania pracy w szczególnych warunkach, a kluczowe znaczenie w jego rozstrzygnięciu miało ustalenie, czy ubezpieczony w okresie od 9 lutego 1979 r. do 28 lutego 1995 r. będąc zatrudniony w Przedsiębiorstwie [...] „E.” w T. a następnie w Przedsiębiorstwie [...] „E.” Sp. z o.o. w T. na stanowisku elektromontera, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w warunkach szczególnych wymienioną w dziale II wykazu A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., tj. przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i

cieplnej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych.

Zdaniem Sądu drugiej instancji, nie jest uzasadnione zaliczanie do prac szkodliwych w „energetyce” wszystkich prac związanych z montowaniem oraz eksploatacją wszelkich instalacji i urządzeń elektrycznych. Według Sądu Okręgowego, ubezpieczony pracując generalnie przy remontach linii napowietrznych, napowietrznych linii przesyłowych, wykonywał prace przy remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych. Pod pojęciem urządzenia elektroenergetycznego należy rozumieć wszystko to, co umożliwia wytwarzanie, przesyłanie i odbiór energii elektrycznej, dlatego napowietrzne linie przesyłowe są jednym z elementów urządzeń elektroenergetycznych i dlatego praca odwołującego się mieści się w pojęciu określonym w dziale II wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., jako praca przy remoncie urządzeń elektroenergetycznych. Przyjmując prawidłowość takiego założenia, Sąd Apelacyjny nie zgodził się jednak ze stwierdzeniem, że praca ta odbywała się w przedsiębiorstwie zajmującym się wytwarzaniem energii elektrycznej. Z poczynionych ustaleń wynika bowiem, że pracodawca ubezpieczonego w okresie objętym sporem nie zajmował się wytwarzaniem i dostarczaniem odbiorcom energii elektrycznej. Nie można zatem zasadnie twierdzić, że Przedsiębiorstwo [...] „E.” oraz Przedsiębiorstwo [...] „E.” Sp. z o.o., zajmujące się demontażem starych i montażem nowych słupów, rozciąganiem nowych linii napowietrznych kablowych oraz wykonywaniem napowietrznych przyłączy z tychże słupów do obiektów sąsiadujących z linią, ulokowane zostało „W energetyce”, czyli gałęzi przemysłu zajmującej się wytwarzaniem (przetwarzaniem) energii elektrycznej i dostarczaniem jej odbiorcom.

Ponadto, w okresie objętym sporem ubezpieczony nie pracował w warunkach opisanych w dziale II wykazu A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., rozumianych, jako ciąg technologiczny powiązany z wytwarzaniem i przesyłaniem energii elektrycznej, który rozpoczyna się od montażu urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych służących wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej, a następnie jest związany z ich bieżącą eksploatacją, w ramach której będzie też występować konieczność przeprowadzenia remontów.

W konkluzji Sąd Apelacyjny stwierdził, że skoro praca ubezpieczonego nie była wykonywana w zakładzie energetycznym zajmującym się wytwarzaniem (przetwarzaniem) energii elektrycznej i dostarczaniem jej odbiorcom, przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych, to nie może być ona uznana za pracę w warunkach szczególnych, uprawniającą do przyznania prawa do emerytury. Nie występowało bowiem takie samo narażenie na czynniki szkodliwe, jakie występują w przedsiębiorstwach, w których wytwarzana jest energia elektryczna czy ciepła, a dopiero istnienie tych okoliczności kwalifikuje wykonywaną pracę, jako pracę w warunkach szczególnych w energetyce.

Ubezpieczony zaskarżył powyższy wyrok skargą kasacyjną. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie prawa materialnego, przez niewłaściwe zastosowanie: art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1984 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 887) w związku z § 4 i § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43), przez przyjęcie, że ubezpieczony nie legitymuje się piętnastoletnim okresem wykonywania pracy w szczególnych warunkach, a tym samym nie spełnia wszystkich przesłanek do nabycia prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Skarżący wniósł o zmianę wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach przez oddalenie apelacji organu rentowego w całości, ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego i kosztów procesu w drugiej instancji według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej podniósł, że jego zdaniem Sąd Apelacyjny zastosował błędną wykładnię załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów w zakresie założenia, że można zakwalifikować daną pracę, jako pracę w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze, tylko wtedy, gdy spełnione są łącznie dwie przesłanki, tj. pracownik wykonuje pracę, która jest opisana w danym dziale (w tym przypadku musi to być „praca przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń

elektroenergetycznych i ciepłych”) oraz musi być pracownikiem przedsiębiorstwa, którego polem działania jest branża energetyczna. Tymczasem w gospodarce wolnorynkowej bardzo często dochodzi do sytuacji, w której podwykonawcy zajmują się tylko małym wycinkiem danego ciągu technicznego, a dopiero suma prac podwykonawców składa się na cały proces, którego efektem jest cały ciąg, w jakim jest produkowana, przetwarzana i przesyłana energia. Aby przedsiębiorstwo zakwalifikować jako działające w branży energetycznej, wystarczy wykazać, że zajmuje się ono jedną z wymienionych płaszczyzn, tj. wytwarzaniem, przetwarzaniem lub przesyłaniem energii. Zdaniem skarżącego, przedsiębiorstwo, w którym świadczył pracę, jest przedsiębiorstwem, którego główna płaszczyzna działalności związana jest z przesyłem energii. Ubezpieczony pracował jako elektromonter niskiego oraz średniego napięcia, mając uprawnienia do pracy w branży energetycznej CEP.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania albo o oddalenie skargi oraz zasądzenie na rzecz Zakładu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm., dalej jako: ustawa o emeryturach i rentach z FUS) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego między innymi w art. 32 ustawy, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 ustawy (wynoszący 25 lat), pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za

pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. W myśl art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia, zaś zgodnie z ust. 4 tego artykułu wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których przysługuje prawo do emerytury, ustala się w oparciu o przepisy dotychczasowe. Przepisami dotychczasowymi, tzn. obowiązującymi przed dniem wejścia w życie ustawy, były przepisy zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm., dalej jako: rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.), co zostało potwierdzone w uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002 r., III ZP 30/01 (OSNAPiUS 2002 nr 10, poz. 243). Zgodnie z § 4 ust. 1 tego rozporządzenia, pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach, zaś w myśl § 2 ust. 1 rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. W załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. zawarto "wykaz A" obejmujący listę prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego, składający się między innymi z działu II: "Prace w energetyce", w którym wskazano prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych.

Wypada zauważyć, że przewidziane w art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS prawo do emerytury w niższym niż określony w art. 27 tej ustawy wieku emerytalnym stanowi przywilej i odstępstwo od ogólnych zasad nabywania

uprawnień emerytalnych, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2007 r., I UK 258/06, OSNP 2008 nr 5-6, poz. 81; z dnia 17 września 2007 r., III UK 51/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 328; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, LEX nr 375653; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 13 listopada 2008 r., II UK 88/08, LEX nr 1001292; z dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09, LEX 509022). Podzielając takie rozumienie instytucji emerytury, o jakiej mowa w art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, należy stwierdzić, że wyłącznie takie czynności pracownicze, które są wykonywane w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, kwalifikują pracę jako wykonywaną w szczególnych warunkach. Znaczące są przy tym stopień uciążliwości owych czynników. Jedynie jeśli prace te wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, podlegają zaliczeniu do okresu pracy uzasadniającego prawo do świadczeń na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu. Z uwagi na wyjątkowość omawianej regulacji prawnej, wykonywanie pracy w warunkach szczególnych nie może zostać tylko uprawdopodobnione, ale powinno być wykazane w sposób niezbity i niebudzący jakichkolwiek wątpliwości.

W najnowszym orzecznictwie podkreśla się dość mocno branżowość wykazu A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., wskazującego rodzaje prac wykonywanych w szczególnych warunkach. Akcentuje się, że przyporządkowanie danego rodzaju pracy do określonej branży ma istotne znaczenie dla jej kwalifikacji, jako pracy w szczególnych warunkach. Usystematyzowanie prac o znacznej szkodliwości i uciążliwości oraz ich przypisanie do oddzielnych działów i poszczególnych stanowisk w ramach gałęzi gospodarki nie jest przypadkowe, gdyż należy przyjąć, że konkretne stanowisko narażone jest na ekspozycję na czynniki szkodliwe w stopniu mniejszym lub większym w zależności od tego, w którym dziale gospodarki jest umiejscowione. Konieczny jest bezpośredni związek wykonywanej pracy z procesem technologicznym właściwym dla danego działu gospodarki (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2009 r., I UK 20/09, LEX nr 515698 i I UK 24/09, LEX nr 518067; z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, LEX nr 619638; z dnia 14

marca 2013 r., I UK 547/12, OSNP 2014 nr 1, poz. 11). Oznacza to, że przynależność pracodawcy do określonej gałęzi (branży) gospodarki ma znaczenie istotne i nie można dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały przypisane w tym akcie prawnym (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 maja 2011 r., III UK 174/10, LEX nr 901652; z dnia 6 lutego 2014 r., I UK 314/13, OSNP 2015 nr 5, poz. 66).

W wyroku z dnia 6 grudnia 2017 r., III UK 281/16 (LEX nr 2434687), Sąd Najwyższy uznał wprost, że za prace w szczególnych warunkach w energetyce mogą być uznane tylko takie prace, które są realizowane w przedsiębiorstwie działającym w ramach tej gałęzi przemysłu i które polegają na montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych, ściśle związanych z wytwarzaniem i przesyłaniem energii elektrycznej i ciepłej. Chodzi przy tym o kwalifikowany charakter tych prac wynikający właśnie z wykonywania ich w obrębie "systemu energetycznego", w skład którego wchodzi zakłady wytwarzające energię elektryczną i ciepłą oraz przesyłające tę energię do odbiorców. Zgodnie z regulacją działu II, wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., znaczenie dla nabycia uprawnień do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, ze względu na wykonywanie prac w szczególnych warunkach, mają prace wykonywane stale i w pełnym wymiarze w energetyce, tzn. prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych (Wykaz A, dział II - w energetyce). W dotychczasowym orzecznictwie dominuje pogląd prawny (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 kwietnia 2014 r., I UK 384/13, LEX nr 1466626, czy z dnia 24 czerwca 2015 r., I UK 359/14, OSNP 2017 nr 5, poz. 60), zgodnie z którym energetyka to gałąź przemysłu zajmująca się wytwarzaniem (przetwarzaniem) energii elektrycznej oraz ciepłej i dostarczaniem jej odbiorcom. Nie jest więc uzasadnione zaliczanie do prac szkodliwych w "energetyce" wszystkich prac związanych z montowaniem oraz eksploatacją wszelkich instalacji i urządzeń elektrycznych. Wykonywanie tak szeroko rozumianego rodzaju prac czyniłoby bezprzedmiotowymi granice pojęcia "energetyka" z działu II i przenosiłoby wcześniejsze uprawnienia emerytalne na różne prace elektryczne nienależące do "energetyki". Wszak w samej "energetyce"

nie chodzi o wszelkie prace elektryczne, lecz tylko o wskazane w dziale II wykazu A prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych. Branżowy charakter pracy w energetyce ma zatem znaczenie decydujące.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2015 r., I UK 359/14, podkreślono ponadto, że za prace w szczególnych warunkach w energetyce mogą być uznane tylko takie prace, które są realizowane w przedsiębiorstwie działającym w ramach tej gałęzi przemysłu (branży) i które polegają na montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych, ściśle związanych z wytwarzaniem i przesyłaniem energii elektrycznej i ciepłej. Chodzi przy tym o kwalifikowany charakter tych prac wynikający właśnie z wykonywania ich w obrębie "systemu energetycznego", w skład którego wchodzi zakłady wytwarzające (przetwarzające) energię elektryczną i ciepłą oraz przesyłające (dostarczające) tę energię do odbiorców. Z kolei umieszczenie w dziale II wykazu A (na takich samych, równych zasadach) prac montażowych, remontowych i eksploatacyjnych oznacza, że każdy z tych rodzajów prac musi charakteryzować się narażeniem na ekspozycję takich samych czynników szkodliwych oraz takim samym stopniem owej ekspozycji. Jeśli bowiem prawodawca wymienia jedynie rodzaje czynności, których wspólną cechą jest ich realizacja przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej, to bez względu na to, czy są one wykonywane przy montażu, remoncie bądź eksploatacji urządzeń służących do wytwarzania i przesyłania energii, muszą charakteryzować się takim samym stopniem szkodliwości dla zdrowia i uciążliwości. Jest to natomiast możliwe tylko wówczas, gdy wszystkie te prace są wykonywane w takich samych (albo przynajmniej bardzo zbliżonych) warunkach i stanowią pewien ciąg technologiczny, który rozpoczyna się od montażu urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych służących wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej, a następnie jest związany z ich bieżącą eksploatacją, w ramach której będzie też występować konieczność przeprowadzenia remontów tych urządzeń. Istotą pracy w szczególnych warunkach jest ich szkodliwe oddziaływanie na organizm człowieka, prowadzące do szybszego obniżenia wydolności organizmu. Stan faktyczny stanowiący podstawę dochodzonych uprawnień musi więc opisywać sytuację mieszczącą się w definicji

pracy w szczególnych warunkach ujętej w art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej, czyli pracę o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagającą wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

W świetle przytoczonych judykatów, za w pełni uprawniony należało uznać pogląd Sądu drugiej instancji, zgodnie z którym prace montażowe i konserwacyjne urządzeń elektroenergetycznych (wymienione w dziale II wykazu A) powinny być ściśle związane z wytwarzaniem i przesyłaniem energii elektrycznej, a tym samym wykonywane w przedsiębiorstwie branży energetycznej. Warto przy tym zwrócić uwagę, że pod wymienioną wyżej pozycją wykazu A mowa jest jedynie o pracach montażowych i konserwacyjnych urządzeń elektroenergetycznych związanych (obok wytwarzania) z przesyłaniem energii elektrycznej. Pojęcie to nie jest tożsame z wszelkimi formami dostarczania czy też transportowania tejże energii do odbiorców. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 755) odróżnia bowiem przesyłania od dystrybucji. W art. 3 pkt 4 lit. a Prawa energetycznego, mowa jest o przesyłaniu – transporcie między innymi energii elektrycznej sieciami przesyłowymi w celu ich dostarczenia do sieci dystrybucyjnych lub odbiorcom końcowym przyłączonym do sieci przesyłowych, zaś w punkcie 11a tego artykułu zdefiniowano sieć przesyłową, jako sieć elektroenergetyczną najwyższych lub wysokich napięć, za której ruch sieciowy jest odpowiedzialny operator systemu przesyłowego. Natomiast w myśl art. 3 pkt 5 lit. a prawa energetycznego, dystrybucją jest transport energii elektrycznej sieciami dystrybucyjnymi w celu ich dostarczenia odbiorcom. Stosownie do punktu 11b powołanego artykułu, siecią dystrybucyjną jest sieć elektroenergetyczna wysokich, średnich i niskich napięć, z której ruch sieciowy jest odpowiedzialny operator systemu dystrybucyjnego. W świetle przytoczonej regulacji Prawa energetycznego, istotnymi elementami odróżnienia pojęcia przesyłania od dystrybucji są parametry sieci służących do wykonywania działalności przesyłowej oraz dystrybucyjnej, a także kryterium funkcjonalne, tj. rola, jaką sieci te pełnią w systemie elektroenergetycznym. Tymczasem pracodawca skarżący - Przedsiębiorstwo [...] „E.” w T. (a następnie Przedsiębiorstwo [...] „E.” Sp. z o.o. w T.) nie tylko nie był operatorem systemu przesyłowego (ani dystrybucyjnego), ale świadczone przez

niego usługi montażowo – remontowe nie dotyczyły sieci przesyłowych, tj. sieci elektroenergetycznych najwyższych i wysokich napięć. Nie można zatem twierdzić że przedsiębiorstwo to uczestniczyło w procesie technologicznym związanym z przesyłaniem energii elektrycznej w rozumieniu Prawa energetycznego. Dla zakwalifikowania pracy, jako pracy w szczególnych warunkach wymienionej w rozdziale II wykazu A, nie wystarczy zaś wykonywanie pracy na stanowisku elektromontera przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych, jeśli nie są one związane i nie wynikają z podstawowej działalności, jaką jest wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej. Z poczynionych przez Sąd drugiej instancji ustaleń (wiążących Sąd Najwyższy z mocy art. 398¹³ § 2 k.p.c., zwłaszcza wobec braku zarzutów w ramach kasacyjnej podstawy naruszenia przepisów postępowania) wynika, że świadczona przez skarżącego praca na stanowisku elektromontera nie była taka sama czy porównywalna z pracą elektromontera w energetyce.

Nie podzielając zarzutów i wniosków kasacyjnych, Sąd Najwyższy z mocy art. 398¹⁴ oraz art. 108 § 1 w związku z art. 398²¹ k.p.c. orzekł jak w sentencji.

as